

DEN DANSKE DOMMERFORENING

København, den 4. september 2008

Folketingets Retsudvalg
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Retsudvalget (2. samling)
REU alm. del - Bilag 586
Offentligt

Dommerforeningens bestyrelse finder det beklageligt, at der lægges op til lovgivning om dommers påklædning i retten.

Regeringen har i maj 2008 bebudet, at der i dette efterår vil blive fremsat et lovforslag om dommers påklædning i retten. Dommerforeningen har på et efterfølgende møde med justitsministeren beklaget dette og ønsker hermed også over for Folketingets Retsudvalg – med kopi til Justitsministeriet og Domstolsstyrelsen – at tilkendegive sit syn på en sådan lovgivning.

Det er Dommerforeningens opfattelse, at spørgsmål om dommers påklædning i retten ligesom andre spørgsmål om dommeretik burde overlades til dommerselvregulering, således som det anbefales i Europarådets rådgivende Dommerkomites Opinion No. 3 (Ethics and Liability of Judges para. 49, iii).

Dommerforeningens bestyrelse vedtog allerede i august 2007 enstemmigt følgende udtalelse om dommers fremtræden i retten:

”En dommer skal ikke blot være uafhængig og upartisk, men også fremstå uafhængig og upartisk. En dommer skal dømme efter loven – og kun den – og bør ved sin adfærd og fremtræden sikre, at retten fremstår værdig, neutral og upartisk. Den måde, dommere fremtræder i retten, er af væsentlig betydning for domstolenes troværdighed og befolkningens tillid til domstolene. Dommere må ikke favorisere nogen eller dømme under hensyn til egen tro og mening. Dommere bør i enhver henseende fremstå neutralt og derved understøtte den nødvendige tillid til, at den dømmende magt udøves alene på grundlag af loven.”

Dommerforeningen er således helt enig i, at dommere ved deres fremtræden i retten bør sikre, at retten fremstår uafhængig, værdig, neutral og upartisk. Dommerforeningen finder det imidlertid beklageligt, at der gribes til lovgivning herom. Der henvises i den forbindelse til vedlagte artikel fra maj i år af foreningens formand og næstformand.

Det er i denne artikel nævnt, at byretsdommerne på Dommerforeningens årsmøde i november 2007 ved en afstemning med stort flertal forkastede et forslag om, at byretsdommere fremover skulle bære kapper. På den baggrund kan Dommerforeningens bestyrelse ikke støtte et lovforslag herom eller gå ind i en frivillig ordning derom.

Hvis der ikke desto mindre indføres et lovforbud mod visse former for beklædning, anbefaler Dommerforeningens bestyrelse, at et sådant forbud ikke går i detaljer vedrørende påklædning, men begrænses til et krav om en fremtræden, der er i overensstemmelse med de generelle krav om uafhængighed, upartiskhed, værdighed og neutralitet.

Den debat, der har fundet sted, om hovedbeklædning, hårpragt og skægvekst, har ikke noget at gøre med, hvordan virkeligheden ser ud i danske retssale. Dommerforeningens bestyrelse ville, hvis vi inden regeringens beslutning var blevet spurgt om vores mening om et forslag med en udtrykkelig stillingtagen til, om en dommer kan bære tørklæde, turban eller lignende hovedbeklædning af religiøse eller kulturelle grunde, have udtalt, at vi ville anse en sådan lovgivning for beklagelig og samtidig – hvis der virkelig blev lovgivet – have anbefalet, at en lovgivning om dommers fremtræden i retten ikke gik i detaljer vedrørende påklædning, men holdt sig til de generelle krav om uafhængighed, upartiskhed, værdighed og neutralitet.

Debatten viser, at der ikke er grænser for, hvilke spørgsmål der kan stilles til tilladeligheden af denne eller hin nærmere beskrevne fremtræden. Hvis der derfor skal lovgives, bør denne lovgivning udformes i generelle vendinger, som reflekterer de nævnte fundamentale værdier, og overlader detaljer og eksempler til et lovforslags bemærkninger og dommernes optræden til hver en tid i overensstemmelse med de nævnte krav til upartiskhed og neutralitet.

Hvis der uanset det foran anførte ved lov gives påbud om, at dommere skal bære kapper i retten, mener Dommerforeningens bestyrelse, at et sådant påbud bør begrænses til at angå hovedforhandlinger i visse straffesager.

Der er ikke noget behov for lovgivning om, at dommerne i Højesteret og landsretterne skal bære kapper – det gør de allerede.

Dommerforeningen kan som nævnt ikke støtte et lovkrav om, at dommere skal bære kapper. Indføres der ikke desto mindre et sådant lovkrav, bør det efter Dommerforeningens opfattelse gives et præcist og afgrænset anvendelsesområde, således at det i øvrigt overlades til dommerne selv, om der i videre omfang bør bæres kappe. Byretsdommere foretager mange forskellige retshandlinger, og en lovgivning, som foreskriver anvendelse af kappe, bør begrænses til hovedforhandling i nævninge- og domsmandssager.

En eventuel lovgivning om dommeres påklædning i retten bør udtrykkeligt fastslå, at tilsidesættelse af krav hertil er uden betydning for gyldighed og virkning af foretagne retshandlinger.

For at undgå diskussion og tvist om konsekvensen af en eventuel fravigelse af lovfastsatte påklædningskrav bør det i tilknytning til sådanne udtrykkeligt angives, at deres tilsidesættelse er uden betydning for gyldighed og virkning af de foretagne retshandlinger.

Med venlig hilsen

Jørgen Lougart

Mistillid til domstolene

Af dommer Jørgen Lougart og landsdommer Mikael Sjöberg, henholdsvis formand og næstformand for Den Danske Dommerforening,

Det er meget beklageligt, at de seneste ugers debat om brug eller ikke brug af tørklæder i retten har udviklet sig således, at der nu lægges op til lovgivning om dommeres påklædning.

Dommerforeningens bestyrelse, der består af 11 dommere fra alle tre instanser, vedtog sidste år enstemmigt denne udtalelse:

”En dommer skal ikke blot være uafhængig og upartisk, men også fremstå uafhængig og upartisk. En dommer skal dømme efter loven – og kun den – og bør ved sin adfærd og fremtræden sikre, at retten fremstår værdig, neutral og upartisk. Den måde, dommere fremtræder i retten på, er af væsentlig betydning for domstolenes troværdighed og befolkningens tillid til domstolene. Dommere må ikke favorisere nogen eller dømme under hensyn til egen tro eller mening. Dommere bør i enhver henseende fremstå neutralt og dermed understøtte den nødvendige tillid til, at den dømmende magt alene udøves på grundlag af loven”.

Dommere blander sig traditionelt ikke i politik. Vi skal, som citatet ovenfor siger, i ét og alt fremstå neutrale, og vi skal alene dømme efter loven. Vi skal ikke udarbejde den. Men når den påtænkte lovgivning går så tæt på dommernes forhold, som det er tilfældet her, må vi reagere.

Dommerforeningen ville, hvis nogen ellers ville have hørt vores mening om et forslag med en udtrykkelig stillingtagen til, om en dommer må bære tørklæde, turban eller lignende hovedbeklædning i retten af religiøse eller kulturelle grunde, have anbefalet en udmelding om dommeres fremtræden i retten, som ikke gik i detaljer om påklædning, men holdt sig til generelle krav om uafhængighed, upartiskhed, værdighed og neutralitet.

Som retsplejeloven er formuleret i dag, er det alene den enkelte dommer, og kun hun eller han, der bestemmer, hvorledes man skal være klædt i retten. Andre, herunder Domstolsstyrelsen, der administrerer domstolene, kan have en mening om spørgsmålet, men kan ikke diktere den enkelte dommer noget. Den opfattelse, der på det seneste har bredt sig i offentligheden om, at Domstolsstyrelsen kan bestemme vores påklædning i retten, er derfor helt forkert. Det kan den ikke.

For alle dommere er spørgsmålet om neutral og upartisk fremtræden i retten en selvfølge. Der har os bekendt aldrig været eksempler på, at dommere gennem deres fremtræden skulle have givet anledning til kritik. Vi forstår derfor ikke, hvorfor spørgsmålet dukker op nu. Der er ingen kvindelige dommere, der bærer tørklæde i retten i dag, og os bekendt er der heller ikke nogen, der gerne vil.

Et lovforslag vil derfor gå på en rent hypotetisk situation. Det eneste, det med sikkerhed vil føre med sig, er, at de kvindelige kolleger, der i dag bærer det lille kors, de fik i konfirmationsgave, skal lægge det fra sig, inden de går i retten!

Vi forstår heller ikke, hvorfor byretsdommere nu skal til at gå med kappe i retten. Byretsdommere har aldrig gået med kappe her i landet, og i november sidste år stemte et stort flertal af byretsdommerne på Dommerforeningens årsmøde imod et forslag om at gå med kapper. På denne baggrund forekommer et lovforslag om kappetvang et halvt år efter mildest talt besynderligt.

Debatten om tørklæder har desværre også fjernet al fokus fra de virkelige, aktuelle og reelle problemer ved domstolene. Landets byretter døjer med eftervirkningerne af den i øvrigt fornuftige domstolsreform. Domstolene lider under flere års ressourcemangel og flere års sparekrav. Der er mangel på veluddannet kontorpersonale, vore bygninger er nedslidte og utidssvarende, og vi er langt bagud, når det gælder it-området. En diskussion af disse – for politikerne ubekvemme forhold – havde vi hilst velkommen.

Vi dommere kan sagtens selv kan håndtere den situation, der måtte opstå, hvis en enkelt kollega i fremtiden gennem sin påklædning eller på anden vis ikke fremstår med den neutralitet og værdighed, man med rette kan forvente af en person, der beklæder dommersædet. Vi kan derfor ikke se debatten og den kommende lovgivning som andet end et udtryk for mistillid til domstolene. Og det er vi oprigtigt kede af.

